

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs ezimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előzetes díja:

Egész évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyedévre 2 korona

Tanítónak egész évre 4 kor.
fél évre 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorági-utca
1. szám a a könyvnyomdában.
— Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos pöttyös térfogata 12 fillér.
Bélyegdíj minden beiktatás után 60 fillér.

Nyilttér:

Egy sor 40 fillér.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezészerűbben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Szomoru város.

Ehez a gyászos elnevezéshez legújabbán Rimaszombat városa formálhat megyénkben legtöbb jogot, azon a címen, hogy a három torony kilencz harangja az ősz óta a megye többi összes harangjainál sűrűbben hirdeti éreznélveivel a harangok legszomorúbb nótáját: „mortuus plango“ Valami keserves egy hang ez. Nyomában ott jár a halál az enyészet a nyála, társaitkat válogat emberit angyalkák az apró emberek soraiból.

A szomoru város — ugy látszik — elkezdte, a mitől a múlt őszszel rettegett, a felnöttek rémét, az ázsiai kolerát, de e helyett kapott vendégül egy még borzalmasabb ragályt, mely maholnap a város legifjabb generációját végkép elpusztítja, s melynek leküzdésére eddig minden erőfeszítés hiábavalónak bizonyult: a *diphtheritis* dühöng tovább és a temetők síkjai megnépesülnek apró halmokkal, kicsiny fekete keresztelkek; míg a gyermekserégek sorai egyre ritkulnak; a szomoru város utcaí hangosak lesznek a szülői fájdalom, az apai, anyai gyász fájdalmas jajszaivaitól.

Eddigelé a hivatalos statisztika — ha ugyan teljesen megbízható — 11 diphtheritisben elhalt gyermekről ad számot; lehet, hogy a sűrű harangzugás téveszti meg itélő képességünket, de nekünk ugy látszik, hogy ez a szám nem a valódi. Hiszen nap-nap mellett egyre vonulnak kifelé a halottas menetek, s tudomásunk van olyan családról, melyből két-, sőt három gyermeket ragadt el a diphtheritis; de a legutolsó jelentés szerint is ma egyszerre *nyolcz* gyermek fekszik beteg élet halál közt küzdve az iszonyú kórral.

Tavaly, mikor a szarvasmarhák között a ragadós tüdőlob pusztított, az állategészségügyi személyzet egész csapatokban lett kirendelve, a tüdővésztesztes harmok gyógyítására; ma, mikor a nemzeti vagyoni legjelentékenyebb anyagát az embert fenyegeti egy halálos ragály végpusztulási-

sal, elögnék tartanak egy kegyelmes leiratot, melyben a miniszter úr összes *erköcsi* segédeszközeivel támogatni igéri a törvényhatóságokat a járvány elleni küzdelemben, *anyagilag* azonban csak annyira, „a mennyire a rendelkezésre áll alapok engedik.“ Ez már aztán igazi magyar gazdálkodás. Valjon kérdezték-e a szarvasmarhák gyógyításánál, hogy mennyire engedik a „rendelkezésre álló alapok“ a küzdelmet?

E szomoru napokban újra láthatjuk, hogy egyedül saját erőnkre vagyunk utalva most is a ragály elleni harcban, hogy ennek sikeres legyőzése nagyrészt attól függ, mennyire vagyunk képesek *mi magunk* eleget tenni azon körülményeknek, melyeket a közegészségügy törvényei elénk szabnak. Reméljük, hogy városunk előjárósága legalább kegyelmesebb lesz a kegyelmes miniszteriumnál, s a köztisztaságra legalább az immenens veszély tartama alatt a mostaninál nagyobb gondot fog fordítani; e végből utalunk a városban szanaszét felhalmozott szemétdombokra, s arra a bacillus-tenyésztő telepre, mely a jánosi-utca végén, ép a város kapujában minden a városba érkező idegent elborzasztó undoksággal és büzzel oly szégyenletesen hirdeti „közrendszetünk“ rendezetlenségét.

A többire nézve tájékozásul közöljük a miniszteri leirat szövegét, melyet a polgármesteri hivatal dícséretes gyorsasággal sokszorosított és terjeszt ma is a városi lakosság körében; — féltő, hogy — — elkésztett!

1. Minden ronesoló toroklobban történt megbetegedés, a betegség megállapításától számított 24 órán belül a helyhatóságnak bejelentendő, mely a szükséges óv- és gyógyintézkedések haladéktalan megtétele iránt intézkedni tartozik s e mellett a veszélyes eset előfordult az I. fokú egészségügyi hatóságnak is bejelenteni. E végből mindazon törvényhatóságokban, a hol az utóbbi 3 hónapban ronesoló toroklob merült fel, a betegség bejelentésének kötelezettsége s a bejelentés elmulasztásának bekövetkezendő megtorlása megfelelő módon közhírré teendő. Az orvosok, lelkészek és tanítók, kiket az 1876. XIV. t.-ez. 80-ik §-a a járványos betegségek bejelentésére különben is kötelez, erre különösen is felhívandók

s az orvosok még arra is kötelezendők, hogy a magán-gyakorlatokban előforduló minden diphtheritis esetet a helyhatóságnak bejelentésék. S a mennyiben a bejelentést elmulasztó közönség azzal szokott védekezni, hogy a bajt nem ismerte fel, ez által már több diphtheritis eset merült fel, s az orvos nem látja a beteget, a bejelentés a gyermekeknek minden lázas betegségeire és mindennemű torokbántalomra kiterjesztendő.

2. A ház vagy lakás, melyben a betegség előfordult, könnyen felismerhető és feltűnő módon 2000 lakost meghaladó községekben veres ezüdlával megjelölendő, s ezzel az illető háznak vagy lakásnak közönséges értelemben vett látogatása, különösen gyermekek vagy családok felnöttek által, szigorúan tiltandó. Ezen tilalom betartása utcaí biztosok vagy örök által éber ellenőrizendő, az ellene vétőkre szigorú büntetés szabandó, a hol pedig annak könnyelmű vagy ismételt megszegése tapasztaltatott volna, az tiltott lakás vagy ház elé az ellenszegülést tanúsítottak költségére ör állítandó. Ha diphtheritis járvánnyal lepett községgel szomszédos községben a betegség mutatkozni kezd, már az első megállapított eseteknél az illető ház szigorú őrizet alá helyezendő, hogy abba a család tagjain, orvoson és előjáróságon kívül senki be ne léphessen, oly házakban, hol toroklobban szenvedő gyermek van, a többi gyermekek iskolába vagy más családokhoz jární nem szabad, de a család felnőtt tagjainak is tiltandó nyilvános helyeknek és magánházaknak látogatása.

3. Az egészséges családtagok, az ápolásra hivatottak kivételével, a betegőt a lehetőség szerint szigorúan elkülönítendő, mimellett a beteggel foglalkozó egészségesebb felnötteknek is csak rendkívüli óvatossági szabályok betartása mellett és kivételesen engedhető meg, hogy ily viszonyok között az elkülönített egészséges gyermekeket látogathassák az elkülönítés a beteg lábadozásától számított legalább is 4 hétre, de inkább továbbra tartson és az egészségeseknek a visszatérés esak ismételt alapos fertőtlenítés, bőséges szellőztetés stb. után engedhető meg. A hol a pontos elkülönítés bármely okból másként nem eszközölhető, szigorú köteletségévé teszem a helyhatóságnak, hogy a beteget azonnal szükség-kórházba, vagy ilyen ideiglenesen átalakított más házba helyezze át. Ezen elkülönítés a tudomány mai álláspontja szerint az óvintézkedések elkerülhetlen kellékét képezvén, az 1876. évi XIV. t.-ez. 82. §-a értelmében karhatalom igénybevétele mellett is eszközölhető.

4. Járvány fellépte alkalmával a községek részekre osztandó és az ezekben kiküldött utcaí biztosoknak köteletségévé teendő, hogy gyakori utánjárás által, arról is szerezzenek személyes meggyőződést: nem-e fordul elő a

T A R C Z A.

Tavaszkor.

A vén akácson rügye bontva
Virulnak már a kis virágok,
Új élet kél a mély vadonba,
Hol télen át halál tanyázott.
Es visszatér a röpke vándor,
Dalos serog a messze tájról.

S bár égető a nap sugára;
A dalos nép reszkedve fázik.
„Hűdeg van“ szól egy szárnyát rázva,
„Nines itt tavasz“ esiesérgi másík.
Es mélabus panaszra kelnek,
Sötét honán a rengetegnek.

Majd elborul az ég, s a zápor,
Sűrű eseppekben hull a földre.
A dal is elnémul magától,
S a dalos nép ül össztörve.
Es lelkemben zokogva támad
Tavaszi jöttén keserű bánat.

Elhervadt ibolyák.

(Vége.)

Az idő kedvezett a mulatságnak, felhőtlen tiszta kék égboltról tavaszi napsugarak hintettek fényt a kéjkek fehér márvány-oszlop esarnokára, mely a déli flóra remekeivel volt szegélyezve.

Croquette és Lawn Tennis partitákat rendeztek esakhamar a kurtára nyírt zöld gyepen; a mester-séges emelvényről mandolinon nápolyi dalokat játszottak a zenészek, víg kacaj és eseevő hangzott minden oldalról, a hol csak a hölgyek világos toillette felhőt Miller műhamar észrevette, hogy itt az emberek két faja van jelen, az egyike a valóban fiataloké, a másik a fiatalnak látszani akaróké — az örök tavasz e házá-

jában ugy látszik, mindenki titkolja és rejtegeti a vénülést. Elemedett uracsok festett, de jól kifent bajuszszal, természetök görnyedtségét visszatartó fűzőkben keesesen lépkednek udvarolva éles arczéli hölgyeknek, kiknek szemre festeve van, hajuk tulpiros, ajkuk tulpiros és öltözetük tultavaszi, s kik irigy szemekkel nézik eme kozmopolitikus társaság azon tagjait, kik 20 évük élénkségével úzik a sportszerű játékok.

Miller ismeretlenét kutatta a fiatal játszó közt, de hiába kereste. Egyszerre észbe jutott, hogy hisz utolsó találkozásuk óta 25 év mult el, s most már azoknak sorai között kell őt keresnie, kik több vagy kevesebb sikerrel gondoznak az évek romboló behatása ellen. Szomoru gondolatok között fordult el, midőn a cyprus fa sorból egy magános hölgyet látott közeledni.

Felér thibettel bélt peluche köpenyében kiesinynek és egész fiatalnak tűnt fel, léptei ruganyosok voltak, kiváncsan tekintett jobbra-balra, mintha keresne valakit. Husz lépésnyi távolból egyszerre areczval fordult a festő felé, ki megrezenve ismerte fel a keresettet. Csakugyan ő volt az, ugyanazon classikus tiszta ovál arczél. Egy rövid perczig maga is felifjodott s oly érzés fogta el, mint mikor hajdan, egy negyed század előtt, az Aumale utcaí kék szalonba ment fiatal tanítványához. Előre lépett s meghajtva magát nevént mondta.

A fehér hölgy mosolyogva nyujtott kezét „Tehát mégis rám ismert?“ kérdé.

„Hogyne,“ felelé Miller, egyuttal figyelmesebben vette szemügyre a hölgyet.

Az atezon művészettel elhelyezett színek, a természet pótló toillette darabok képtelenek voltak eltakarni a nyak izesztő soványságát, a beesett halantékokat, s az övén felszurt remek ibolyaesokor csak növelte az ellentétet, mely a tavaszt és telet elválasztja.

Bizony nagyon, de nagyon megváltozott, gondolá magában Miller. Pár pillanatig kényelmetlen esend volt, mely akatt a grófnő bizonynyal hasonló credmnyű megfigyeléseket tett, ezután Miller udvariasan karját nyujtá a grófnőnek s lassan felvonultak a terrace szélére.

Eleinte közömbös tárgyakról beszélgettek, később elmondá a grófnő történetét, mely elég szomoru. Első

férje elhalta után újra férjhez ment egy olasz grórhoz, ki őt teljesen boldogtalanná tette, s kitől el is vált. Orvosa rendeltére Cannesban időzik s Nizzába csak véletlenül jött, hol Miller nevént olvasta a vendégek között.

„De ön? ön? — folytatá — beszéljünk önről: én folytonos érdeklődéssel figyeltem meg előmenetelének lépteit. Büszke vagyok rá, hogy valaha tanítványa voltam; nos és ön ma már nagy festő, bizony szépen haladt előre az Aumale utcaí lezkeorák óta.“

„Ugy van; de az idő is sokat haladt azóta, és szívesen lemondanék sikereimről, ha 28 évetem újra visszanyerném.“

„Ah a fiatalág! Igaza van, fiatalnak lenni oly szép!“ Es sóvár szemekkel nézte a tenniest játszó csoportját. Ily vidéken az embereknek nem volna szabad soha megöregedni már a táj iránti összhangzat okéért sem. Nézze, mily leirhatatlan szép látvány.“

A már letűnő nap megaranyozta a kerek halmok körzetét; a levegő telítve volt jászint és olajfáillattal; a kertből felhangzó mandolin játék szenvedélyes ütemei lassan-lassan elbódítá a ket sétálót.

„Nem emlékezteti önt ez a levegő valamire?“ kérdi a grófnő, mi allatt keskeny ajkain halvány mosoly játszódtott.

„De igen, nagyon is élénken, felelé Miller, fiatal korom egyik legedesebb idejére emlékeztet. Azon estvére, midőn ön a lezke után elődre visszatartott, férje magunkra hagyott a virágokkal telt kis szalonban. Azután a grófné leült a zongorához és ama kedves olasz népdalokat játszotta, melyek egyikét most is halljuk. Rosszul feltűzött haja megbomlott és a pompás szőke fürtök elborították vállait. Elénken visszaemlékszem türelmetlen mozdulatára, melylyel azokat rendezni próbálta. Nem tudott semmit róla, de én örültem szerelmes voltam önhöz és alig tudtam uralkodni magamon, hogy lábai elé borulva azt be ne valljam.“

„Bizalmat bízalomért, — szólta Julia — ne gondolja hogy én nem tudtam azt, hogy szeret, az asszonyok ezt hamar észreveszik és azon kedves estén, ha szólni mert volna, én is oly gyöngédséggel lestem szavait, ma bevallhatom, miután fiatalágunk régen-régen elmult.“

felügyeletükre bízott területen gyanús megbetegedés, melyhez a szülők eltökélési szándékából, vagy más okból orvost nem hívtattak.

5. Ronesoló toroklobban elhaltak hullái mielőtt, és pedig kizárólag kocsin a temetőbe, esetleg megfelelő vagy a járvány uralgása alatt ideig'enesen felállítandó hullaházakba szállítassanak. A gyermek-koporsóknak sok helyütt szokásos kézben vagy ölben való kivitele, legszigorúbban tiltandó. Szigorú ellenőrzés gyakorlandó, hogy ily temetéseknél gyermekek semmi szín alatt részt ne vegyenek s a temetkezések a nyilvánosság teljes kizárása mellett menjenek végbe.

6. Mindazon tárgyak, melyek a beteg elválasztásával érintkezésbe jöttek, így: ágynemű, fehérnemű, evő és ivóeszközök, ruhaneműk pontos kiforralás, kilugozás, vagy 100°-os vízgőz betartása által fertőtlenítendő, értékeltelen ruhaneműk és az ágynemű értékeltenebb részei pl. a szalmazsák elégetés által mielőtt megsemmisítendő. A beteg szobájának padlója a teljes felgyógyulás után, illetőleg a beteg elszállítása után ott, hol járványos van, az ő felügyete alatt ismételtelen meleg szublimát-oldattal (1:1000) (Mérge!) felmosandó, a falak kímészelendők és a butorok kenyérbéllel ledörzsölendők. Mind-ezen fertőtlenítő eljárás az orvos közelebbi utasítása szerint, lehetőleg felügyelete alatt e célra kitanított egyének által végzendő. Padló nélküli földes szobák földje, ha az évszák megengedi, egy lábróra felásandó s friss földdel kiserelendő, ha ez lehetetlen volna, forró luggal leöntendő.

7. Nedves, nyirkos és sötét lakások különösen alkalmassak lévén a ronesoló toroklobb mérgeinek megtartására, ilyen lakások gyökeres kisáratásáról és arról, hogy a lakás elég friss légáramlat mellett elegendő világosságot is nyerjen, okvetlenül gondoskodás történjék. Járványlepte községekben nem nyitható ablakok nem türeudők. Költözködés esetén az ily lakások újabban fertőtlenítendő.

8. A ronesoló toroklobb bacillus a emberi szervezeten kívül, különösen tejben igen nagy fokban szaporodván, a tejzúletek járvány idején legpontosabban ellenőrizendők és oly házból, hol a családban diphteritis beteg van, a tej elárúsítása szigorúan megtiltandó.

9. A ronesoló toroklobb kezelése körül különösen gyakran tapasztalt kuruzslás szigorúan ellenőrizendő, illetőleg tiltandó.

10. Végre a nép kioktatása a bántalom veszélyes és ragályos volta felől ernyedetlenül folytatandó és e célból a lelkészek, tanítók és az intelligens elemek segítségével kikérendő. Kijelentem, hogy saját részéről a helyi és köztörvényhatóságokat a járványok elleni küzdelemben összes rendelkezéseimre álló segédesszkezeimmel, erkölcsileg és a mennyire a rendelkezéseimre álló alapok engedik, anyagilag is támogatni fogom, amint hogy elvárom, hogy az összes hatóságok a kifizített cél elérésére mindenkor laukadatlan buzgalommal és kötelesség-ismerettel fognak közreműködni.

Évi jelentés Gömörmege közegészségügyi állapotáról az 1892. évben.

A közegészségügyi állapot általában kedvezőtlen volt mind az egész évben, aránylag sok volt mind a megbetegedési, mind pedig a halálozási esetek száma. A halálozási esetek számát véve tekintetbe, legkedvezőbb hónap volt június és szeptember — 373, legkedvezőtlenebb január hó — 625 halálozási esettel. Meghalt Gömörmege területén az 1892-ik évben 5616 egyén; összehasonlítva a megelőző 1891-ik év halálozási esetek számával, a mely 5119 volt, nyilvánvaló lesz, hogy az 1892-ik évben 497-tel több halt meg mint a megelőző évben, Gömörmege lakosságának száma az 1891-ik évi népszámlálás szerint 179810 lévén; a halálozási százalék 3.2%, vagyis 1000 lélekre esik 32 halálozás.

Az uralkodó kórmentő az őszi, téli és tavaszi hónapokban hurutos volt, leginkább a légzőszerveket támadta meg; anyári hónapokban kiválóan hurutos, legtöbb esetben az emésztési szervek megbetegedését hozva létre.

A hevenyfertőző betegségek közül az orsznátha január hóban még mindig uralkodott, s ezen betegség

A grófnő sápadt arcát halvány piros lepte el és megiffjítá egész külsejét, hasonlóan az őszi napsugarakhoz, melyek tavaszi külsőt kölcsönöznek a tél előtti időszaknak. Julia egészen átváltozott és Miller nem vette le róla tekintetét.

„Oh asszonyom, — hangzott fel az érzések által elnyomott szava — a szív nem vénül meg soha, a báj örökifjú és magamban érzem, hogy ön iránti érzelmem még nem halt meg.”

Mialatt beszélt, a grófnő hallgatagon, mintegy önfeledten nézte a kék tengert, mely most a befutó tenger vítorlás halászlárkákától rajzott. Hirtelen megragadta a festő karját és szavába vágott:

„Nem, kedves barátom, nem, s fejt rázva folytató, a mi korunkban már csak a visszaemlékezések élnek. Csupán az ott lenni játszó és futkározóknak van joguk szerelemről beszélni és abban hinni... Ne rontunk el e szép délutánt, most, mikor mindent elmondunk egymásnak. Kísérjen vissza kocsimhoz, ideje, hogy haza menjek.

A festő ismét karját nyújtá neki s a már üresedni kezdő termeken keresztül lekirására a portálat előtt váró kocsin. Itt Julia hosszasan ránézett, érző szeméi könyekkel teltek meg, köhéscselő hangon susogta, „köszönöm, hogy eljött, nem hiszem, hogy valaha viszontlátjuk egymást, tartsa meg ezen ibolyacsokrot emlékül tőlem és ne feledjen el.”

A liberális inas becsapta a zárt kocsit a lovak elindultak, de az üvegablakból még egy bucsúndvölzetet küldött Julia.

Mialatt a festő a kocsit mind távolabbról hangzó robogását hallgatta, a nap leszállott s a szürkület minden átmenet nélkül leplet borított a tündérszép tája.

Hideg, szinte fagyos szél kezdett fújni, mint Nizzában naplementekor rendszeren szokott. Ép ily fagyasztó lehellet fujta el a festő utolsó illuzióját is. Elmélyedve, melankolikusan lépdelt a városba vesztő elhagyott uton, kelébe dugva az elhervadt ibolya csokrot, melynek illata hasonlított azon elkésett szerelemhez, melyet ifjú korában nem tudott megérteni, s mely élte alkonyán újra felvillant a nélkül, hogy kielégítést lehetett volna.

Andre Theuriet után.

okozta a január havi túl nagy halálozási számot. Februárban teljesen megszűnt, csakis egyes esetekben hagyva hátra utóhajokat, melyeknek leküzdése gyakran nehezebb, mint magának az influenzának gyógyítása.

Az egész év folyamán a vörheny és ronesoló toroklobb jött elő szórványosan, kivéve a rimaszombati járást, a többi négy járás majd minden községekben, sőt több helyen járványos jellegzet is öltött, s ezen két betegségnek tulajdonítható az 1892-ik évi nagy halálozási szám, leküzdésében nagy akadály a nép tudatlansága, a betegség ragályos voltát nem híve, alig viheto keresztül, az oly szükséges elkülönítés s a ragályos betegség elleni fő ellenszer a tisztaság megteremtése sok helyen legyőzhetetlen akadályokba ütközik, a hatósági orvosok hatáskörükben minden lehetőt megtettek, s nagy részben ennek tulajdonítható, hogy ezen két ragályos betegség fellépésében és elterjedésében még nagyobb mérveket nem öltött.

A vörheny járványosan jött elő Horka, Szalóc, Rudna, Gömörpanyit, Zúbog, Hubó, Helya, Tiszolez, Závadka, Osgyán, Tornallya, Tamásfala, Zabar, Alsó- és Felső-balog, Rimaszombat, Rimaszécs, Bátka, Ajnácskő, Pádár, Jolsva, Dobsina, Péterfala, Csetnek községekben, megbetegedett ezen 34.355 lélekszámmal bíró községekben 1510 gyermek; meghalt 416. — 22%. A szórványos esetek közül meghalt 186.

Ronesoló toroklobban járványos megbetegedések történtek Simonyi, Ratkó, Rudna, Serke, Sztárnya, Rozsnyó, Jánosi, Sajó-Gömör, Filler, Bátka, Nandrás, Dobsina, Putnok községekben, ezen 18.539 lakossal bíró helyeken megbetegedett 685, meghalt 265. 39%. A szórványos esetek közül meghalt — 131.

Kanyaró járványosan uralkodott Balogfala, Dobfenek, Várgede, Kísgömör, Sumjác, Feled, Egyházabást, Rimaszombat községekben, megbetegedett a 11.422 lakos közül 873, meghalt 43. 4%, a szórványos esetek közül meghalt 20.

A véphas, himlő, hagymáz, hörkhurut járványoszerűleg sehol sem lépett fel, a szórványos esetek közül véphasban meghalt 28, himlőben 10, hagymázban 91, hörkhurutban 19.

Szemeses köthártyalob megyénk területén nem volt.

Az egész év folyamán meghalt 2833 fi, 2783 nő, összesen 5616; ezek közül 7 éven alóli volt 1451 fi, 1356 nő, összesen 2807, ezek közül nem gyógykezelte 360. Összehasonlítva ezen adatokat a megelőző évekkel, kitűnik, hogy 1892-ik évben 497-tel több halt meg, mint a megelőző 1891-ik évben. A hét éven alóli halálozás szinte rosszabbodást mutat mint az 1891-ik év 5119 halálesete közül 2307 volt 7 éven alóli; ez év 5616 haláleset közül pedig 2807 a hét éven alóli, tehát a halálozási eseteknek fele, mi abban leli magyarázatát, hogy az 1892-ik évben sokan haltak meg vörheny és ronesoló toroklobban, már pedig mind a két betegség a gyermekek közül szokta áldozatait szedni. A gyógykezelést illetőleg határozott javulás van, mert míg amott 1307 közül nem gyógykezelte 506, addig itt 2807 közül nem gyógykezelte 360.

Mint már említettük, Gömörmege lakossága 174,810, a halálozás általában 1000 lakosra az 1892-ik évben 32 volt, ez a vallásfelekezetek között következőleg oszlik meg: A római katolikus 75197 lakosból meghalt 2600, vagyis 3.4% — ezer lakosra 34 halálozás.

Agostai hitvallású lakos 59486 lévén; meghalt 1726 2.6% — 1000 lakosra 29.

Az ev. református 33479 lakos közül meghalt 1055 3.1% — 1000 lakosra 31.

Görög egyesült 4019 lakos közül meghalt 131 pro mille 32.

A zsidó 4572 lakos közül meghalt 104. — 23 pro mille.

Járások és városok szerint pedig a halálozás a következő volt:

A nagyrozei járás 29960 lakosa közül meghalt 1185, 3.6% pro mille 36.

A rimaszécsi járás 32410 lakosa közül meghalt 1088, 3.3% pro mille 33.

Rozsnyói járás 28181 lakosa közül meghalt 885, 3.1% ezerre 31.

A rimaszombati járás 31,546 lakosa közül meghalt 914, 2.9% ezerre 29.

A tornallyai járás 33,460 lakosa közül meghalt 953, 2.8% ezerre 28.

Rimaszombat rendezett tanácsú város 5562 lakosa közül meghalt 232, levonva ebből a kórházban meghalt idegen illetőségű 64 egyént, marad 168 halálozás, 3.0% ezerre 30.

Rozsnyó r. t. v. 4812 lakosa közül meghalt 170, 3.5% ezerre 35.

Dobsina r. t. v. 4643 lakosa közül meghalt 160, 3.4% ezerre 34.

Jolsva r. t. v. 2419 lakosa közül meghalt 79, 3.0% ezerre 30.

Rőcze r. t. v. 1817 lakosa közül meghalt 55, 3.0% ezerre 30.

A fontosabb halált előidéző betegségek közül a legtöbb ember 679 aggkórban halt el, (II-ik kimutatás), utánna jön a gümőkör 617, a vörheny 602, a tüdőlob 421, a ronesoló toroklobb 396, a vele született gyengesség 287 halálozási esettel. Legnagyobb volt a halálozás január hóban 625, legkisebb, tehát legkedvezőbb hónap volt június 373 halálozási esettel.

Az 1892. évben a 27 oltó-területen, 27 oltó orvos által beoltott 11076, (III-ik kimutatás), ezek közül újraoltás volt 8549. Az először oltott 5527 közül jó sikerrel oltott 5466. 1892. évben pedig 947-el kevesebb oltott be, mint a megelőző 1891. évben.

Rendőri hullabontás 43, hullaszemle 36 esetben lett foganatosítva öngyilkos volt 24, kik közül 14 akasztás, 9 lővés, 1 mérgezés által vetett végett életének, a 19 bonyolult közt véletlen esemény által okozott halál nem volt, öt esetben agyaguta, szintén ötben lezuhanó föld és szikla általi agyonuztatás, két esetben béleszaradás, kettőben agyaguta, 1 esetben mérgezés, egyben villámsujtás, egyben szeker általi elgázoltatás, egyben lórugás, egyben megtagyás volt a halál oka.

Gömörmegeben van 6 törzs (real) és 12 személyes jogu gyógyszerár. továbbá egy fiók és két házi gyógytár, mind a 21 gyógytár jó sikerrel megvizsgáltott.

A személyes jogu gyógyszeráraknál a lefolyt évben a következő változások történtek:

A balogi „István király”-hoz címzett személyes jogu gyógyszerár Eressey Gábor volt tulajdonosról által-

ruházattott Balla Ágoston gyógyszerészmesterre a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium 1892. ik évi nov. 17-én kelt 87.505. számú engedélyével.

A kokovai „Orangyalhoz” címzett gyógytár pedig Michna Imre volt tulajdonosról átruházattott Tomesányi Pál gyógyszerészmesterre a nagyméltóságú magyar kir. belügyminiszterium 1892. decz. 98991. számú engedélyével.

A közegészségügyi személyzet névsorát, állásukat és helyzetüket feltüntető kimutatás szerint Gömörmegeben van orvosudor 38, sebészemester 4, összesen 42, ezek közül 1 megyei főorvos, 4 járásorvos, 20 körorvos, 8 másodorvos, 3 vaspályaorvos, 3 uradalmi orvos, 1 közkórházi igazgató, 1 kórházi másodorvos; ezeken kívül van 9 állatorvos, 26 gyógyszerészmester és 47 okleveles szülész.

Az orvosoknál nagyobb változás nem történt, Dr. Szabó Elemér helyére (ki honvédorvos lett) Dr. Tóthy János választott meg, s mint a VI-ik kimutatásból kitűnik a közegészségi körök száma 21, kettőben mint helyettes körorvos, szigorló orvos működött s betöltetlen egy orvosi állomás sem volt.

Az egészségre ártalmas tápszerek (VII-ik kimutatás) 3140 esetben vizsgáltattak meg, 1682-vel többször mint az 1891-ik évben) 276 esetben lefoglalás, 171-ben elkobzás, 263 esetben vegyvizsgálat lett foganatosítva.

Hatósági felügyelet 141 gyermekre gyakoroltatott (20 kevesebb mint 1891-ben). Nem gyógykezelte 701 7 éven alóli gyermek, s e miatt 276 esetben lett marasztaló ítélet hozva.

Az iskolák 2988-szor vizsgáltattak meg (539 el többször mint a megelőző évben), s mint a IX-ik kimutatásból kitűnik, népiskola 38, ovoda 6 esetben lett járványos betegség miatt bezárva. A havonként történő iskola vizsgálatnál trachomás szembeteg egy sem találtott.

A közhelyiségek 1819-szer vizsgáltattak meg (189-el kevesebbszer mint 1891-ik évben) s mint a X-ik kimutatásból kitűnik, 14 esetben rossz szellőzés, 33-ban zsufoaltság, 59-ben tisztátalanság, 10-ben ragályos betegség lett megalapítva.

Egészségtelennek jelzett lakások 1989 esetben vizsgáltattak meg (1510-el többször, mint 1891-ben.) 868 esetben kitisztítás, 2-ben kiürítés, 23-ban eltítés lett foganatosítva.

Kéjhölgy, mint a XII-ik kimutatásból kitűnik, volt 104, ezek a hatósági orvosok által heterként egyszer lettek megvizsgálva, bujakórosnak 4 találtott, kik azután a gömörmegei kórházban lettek gyógykezelve.

A gömörmegei kórházban az 1891-ik évről maradt 52 fi, 38 nő, összesen 90, az 1892-ik évben felvételt 551 fi, 403 nő, összesen 954, az egész évben gyógykezelte 1074, (a megelőző évben az ápoltak összege 963 volt, így ez évben 111-el több gyógykezelte), ezek közül gyógyult 742, javult 113, gyógyulatlan távozott 46, meghalt 75, ápolás alatt maradt 98, a meghaltak közül idegen megyei illetőségű volt 20. Az ápolat napok összege 31248, 3249-el több, mint a megelőző évben.

Az országos gyógy-alap számlájára 806 férfi, 1071 nő, 343 gyermek, összesen 2770 egyén részére lett gyógyszer rendelve, (405-el többnek, mint 1891-ben), a vények száma 5249 volt, így az is 914-el több, mint a megelőző évben.

Gömörmegeben, mint a XII. kimutatásból kitűnik, két kórház és van, Rimaszombatban a gömörmegei kórház és Rozsnyón a Kósa-Schopper magánkórház, az előbbi 100, az utóbbi 26 kórággyal, a rozsnyói kórházban ápolatott az 1892. évben 201 egyén, ezek közül gyógyult 150, javult 15, nem javult 14, meghalt 12, gyógykezelés alatt maradt 10, az ápolási napok száma 24018.

Dr. Szabó Samu, megyei főorvos.

Jelentés a gömöri ev. ref. egyházmegye népiskoláinak állapotáról, az 1892—3-ik év első feléről.

A nagytiszteletű egyházmegye által iskola-vizsgálatra kiküldött bizottságok, mind a 8 szakaszban — rendszer időben — végezték teendőiket. A tanítás folytonosságát, részint a kemény tél szigora, részint pedig, — sőt sokkal inkább — a gyermekek réme a pusztító járvány, vörheny, difteritis stb. meg-megakasztotta, s itt-ott nagyobb pusztításokat vívén véghez, sok áldozatot is követelt. Innen van, hogy több helyen, mint Vály, Jánosi, Pálfa, Serke, Hubó, Szuható, Naprágy, Rimaszécs, Zádorháza, sőt U-Panyit kivételével az egész balogi körben több-kevesebb ideig szünetelt az iskola.

A szülők, egyházi s községi előjárók általán meglegedklődést tanúsítottak a vizsga iránt, esupán Kiszfalud és főkép a bellényi leány-egyház esnek kifogás alá. Ez utóbbi előjárói nemcsak hogy a vizsgán meg nem jelentek, de ugy látszik teljesen érdektelenek minden egyházi és iskolai ügy iránt. Nagyobb mérvű igazolatlan mulasztások — a mindennapi kötelességek közt — leginkább U-Panyiton, Hétkén és Otrókocsban fordulnak elő. Az ismétlő-iskolások feltűnő módon hanyagoltak Kálosán, hol 15 közül 6, Hubón, hol 20 közül esupán 10 járt fel néha-néha. Feleden 30 napon, Vizsnyón, Naprágyon pedig egész félévén át egy lélek sem jelent meg a tanítási órán, s a szomorú jelenség felett az egyházi előjáróság — főkép Vizsnyón — szemet huny.

Tisztelettel kérem a nt. egyházmegyét, méltóztassék e nagy bajt lehetőleg orvosolni, az iskola fenntartó testületet meginteni s utasítani, hogy e mulasztásokkal szemben nagyobb szigorot fejtessenek ki, mert így a törvény által szabott hat, illetve kilencz évi tanfolyam bevégezése csak pium desiderium, írott malaszt leend.

Jelentem továbbá, miszerint 66 tanteremben 67 egyén foglalkozott tanítással, még pedig 54 rendes okleveles, 7 ideiglenes oklevél nélküli, 1 segéd-tanító Héti Zsigmond személyében. Egy rendes lelkész, két lelkész-tanító és két segéd-lelkész, Rudnán és Dobcsányban — tanító hiány miatt — szünetelt az iskola.

Mindennapi iskolaköteles 1547 fi, 1377 nő, összesen 2924; ezek közül gyakorolta az iskolát 1529 fi, 1361 nő, összesen 2890; s így a mindennapiaknak esupán 1%-ja nem járt iskolába.

Ismétlő tanköteles 590 fi, 604 nő, összesen 1194; iskolát gyakorolt 548 fi, 565 nő, összesen 1113; s így az ismétlősöknek 6 és 1/2%-ja nem gyakorolta az iskolát.

A tanítói lakások a putnoki fi és leány, továbbá a pelsőczy leány, Körös, Szutor, Zádorháza leszámításával mind

kívánt jó karban vannak, de már a tantermek ellen sok a panasz, különösen pedig 9 helyen, egyáltalán nem felel meg a törvény kívánalmainak, sok helyt még ma is a régi módi hosszú lőcák és asztalok dísztelenkednek. Különben egy a tanítói lakások, mint a tantermek mindenütt tisztán tartatnak. Csupán Zsipe névze kell a tisztaságot ajánlanom, illetőleg megjegyezni, hogy ott a trágyadomb s rajta a gyermekek illem-helye közvetlen az iskola mellett van, a mi bizonyára a mellett, hogy illemsértő, egészségtelen. Bátor vagyok felhívni a nt. egyházmegye figyelmét, ez idomtalán körülmev beszünetelésére. A felszerelés is temérdek kívánni vadót hagy fen-

Egyébiránt egy a tanítói lakásokat, mint a tantermeket, felszerelést, iskolai pénztárak állását, valamint a más vallási iskolások kimutatását, illetőleg az ide tisztelettel mellékelt statisztikai táblázatban minden legkisebb részletet lehető hű képmen tüntetek fel.)

A ezélszerűen kezelt iskolák száma 19-ről 26-ra emelkedett, de 41 helyen ma is rendezetlen. Különös dícséret illeti a jánosí, pelsüzi, simoni, páskaházi, lénárdfalvi, hanvai bákai és putnoki iparkertek kezelőit, kik több kevesebb oltványokat tudnak felmutatni.

Hogy a jó tanulók jutalmazására szolgáló ösztöndíjak kellő evidentiában legyenek, szükségesnek látom felsorolni. Naprágyban van 45 frt; Pelsüzőn 500 frt; Beretkén 100 frt; Giezen 40 frt; Putnokon 60 frt; Kövecesen 120 frt; Pokorágyon a Konyha-Szósféle alap 100 frt; a Miskolezy-féle 110 frt, összesen 210 frt; Jánosiban 100 frt; Rimaszombathban 200 frt; melynek kamatait a vallásban kitűnő előhaladást tanúsító gyermekek kapják. Szutorban a Bodon Pál-féle alap 85 frt, melynek kamata mindaddig a tőkéhez fog esatoltatni, míg a 100 frtot el nem éri. Berzété 10 frt 87 kr.

Az ifjusági és szakkönyvtárak között első helyen állnak a tornallyai, jánosí, pelsüzi, martonfalvi, iványi, vizsnyói, radnóti, balogi, és pokorágyi iskolák.

Rendezett népkönyvtár csak 10 helyen van: jánosiban 647 darab (kötet). A mult évben Leukoy István gazdagította a könyvtárt, melynek értéke bolti ár szerint 46 frt. Köszönet és elismerés a derék adományozónak. Aztán Simoniban 408 k., Serkében 190 k., Páskaháza 249 k., Harmacz 205 k., de ez évben 124 frt értékű bevásárlással gyarapodott. Lénárdfala 130 k., Naprágy 100 k., Hamva 261 k., Szutor 87 k., Pelsüez 160 k., Gieze 200 k., Putnok 50.

Eszközökkel felszerelt testgyakorda alig van pár helyen, de a szabadgyakorlatok alkalmas időben mindegyik tanítatnak.

A rajzolás 31, a kézi munka 10 helyen szorgalmaztatik.

Tanönyvekkel legtöbb helyt el voltak látva a növendékek, e tekintetben panasz csupán Rimaszéshól érkezett. Ott — a jegyzőkönyv szerint — az ismétlő iskolásoknak semmiféle olvasó könyve nincs, sőt bibliája is alig akad egy-kettőnek. De nem áll jobban a dolog a mindennapi iskolásknál sem, van olyan osztály, melyben egyetlenegy gyermeknek sincs olvasó könyve.

Javítás eszközöltetett: Pálfalván, hol a tanterem 600 frt költséggel kibővítettett, az iskola fala magasított, ajt tető alá vétetett, alatta alkalmas pince építetett. Darnya 156 frtot áldozott az iskola külső, belső restaurálására. Simoni 60 frt költséggel ezélszerű fatartót emelt. Feled pedig az iskola telken egy 12 öl hosszú deszkakerítést épített, s az iskola-épületben saját használatára egy alkalmas magtárt szerelt fel.

Hat osztályu iskola van a pelsüzi és putnoki leányiskolákkal együtt 39; öt osztályu 23; négy osztályu 4, t. i. Gömör-Szkáros, Trizs, Ragály, Lekenye. Összesen 66.

A mi már ezek után az iskola szellemi állását illeti, jelentem hogy kitűnő osztályzatot kapott 35, dicséretet 27 kielégítőt 4.

Kitűnők: Beje, Vály, Jánosí, Serke, Pálfala, Tornallya, Köveces, Naprágy, Poszoba, Kelemér, Reeske, Szalócz, Berzété, Pelsüzi fi és leány, Páskaháza, Gieze, Beretke, Simoni, Harmacz, Jéne, Susa, Iványi, Radnót, Martonfala, Putnoki leány, Lénárdfala, Runya, Hanva, Imola, Alsó-Szaha, Zádó-fala, Balog, Zeherje, Uzspanyit.

Dicséretesek: Mihályfala, Kálósa, Otkoies, Rús, Alsófalvi, G-Szkáros, Hízsnó, Kísfalud, Majom, Sajókeszi, Körös, Herka, Lekenye, Darnya, Rimaszées, Zádorháza, Héth, Csiz, Aggtelek, Trizs, Zubogy, Ragály, Szutor, Pokorágy, Zsipe, Bátka, Tamási.

Kielégítők: Feled, Hubó, Putnoki fi és Szuhaó.

A vallásos tárgyakat a rimaszombati, rozsnói, oldalfali és tornallyai községi iskolákban az illető szaktanítók kitűnő eredménnyel tanítják. Meg kell itt jegyezni, hogy a tornallyai eddig tulnépes iskola megoszlott, s a leányok a községi iskolában nyernek oktatást.

Jó tanulók jutalmazására Kelemérben Diószeghy Zsigmond földbírtokos, Serkében pedig Csorba Béla vasuti hivatalnok két-két frtot, a simoni felkész pedig írószerekre 1 frt 60 krt adományoztak.

Jelentem továbbá Sárközi Gyula vil isk. körlátogató ur e nemű tisztéről lemondott. Azt hiszem, egyháznaknak e óerék oszlopembere méltán részolált arra, hogy a nt. egyházmegye jegyzőkönyvileg fejjeze ki elismerését azért a páratlan ügybuzgalomért, melyet ő hosszú 12 éven át a tanügy terén tanúsított. Az Isten éltesse sokáig!

Felémlieni kívánom végül, hogy Csorba Endre serkei tanító ur e télen épen a 100-ik, Katona Károly iványi tanító pedig 50-ik vizsgát tették le tanítványaikkal. Mindkettő hivatott mestere a tanügynek. A Csorba Endre vizsgáján személyesen vettem részt, s jó lélekkel mondhatom, hogy a felmutatott siker méltó koronája volt egy felszabad küzdelemteljes befejezésének. Vajha e két hű munkást a megnyugtató öntudást mellett ölelné körül a hívek és tanítványok nagy seregének szeretete, tisztelete és hálája!

Befejezésül pedig megjegyzem, hogy a fegyelmzés a népiskolai oktatás kívánalmainak mindenütt megfelel. Iskolai naplók, jegyzőkönyvek általán rendben vannak. Tanítóink hűséggel öntöznek, plántálnak. Isten ajdon munkájokhoz előmenetelt!

Ime ezekben volt szerenésim népiskoláink állapotát a nt. egyházmegye elé terjeszteni.

Legyen áidás a nevelés szent ügyén!

Batta György.

egyházm. tanügyi biz. elnök.

Felhívás

Gömörmege lótenyésztőihez és a lótenyésztő bizottság tagjaihoz.

A május havában Budapesten tervezett orsz. lóvásár a bejelentések esekély száma miatt nem fog megtartatni, azért ezélszerűnek és szükségesnek tartom, hogy lovaink értékesítéséről itthon helyben gondoskodjunk és ezt akként vélem legkönynyebben elérhetőnek, ha a szomszéd Négrádmege lótenyésztőivel közösen rendezünk ez év május hava második felében egy lóvásárt.

Ezen lóvásár helyeül egyedül ezélszerű a p.-szabadkai most üresen álló mén-istálló, melynek átengedése a magas miniszteriumot felkértem.

Felkérem azért sürögösen a t. lótulajdonosokat, hogy a mennyiben 4-től 8 évesig jó és eladó használati lovakat bírnak, s azokat a mondott helyre vásárra vinni hajlandók, ezen szándékukat a lovak mennyiségének s árának megjelölésével hozzám f. hó 23-ig bejelenteni sziveskedjenek.

Megjegyzem, hogy ha elegendő eladó ló jelentetik be, a hirdetések azonnal megtéteknék ugy hazai, mint külföldi lapokban. Megjegyzem továbbá, hogy a bejelentőknek a lovak ellátásán pár nap Szabaikán és a hirdetésekbeől reájok eső kis összegben kívül semmi költségük nem lesz.

Felkérem egyszersmind a lótenyésztési bizottság t. tagjait és minden érdeklődőt, hogy a f. évi april hava 23-án a fenti ezélt tartandó lótenyésztési bizottsági ülésen Rimaszombathban délelőtti 9 órakor a megyeházán megjelenni sziveskedjenek.

Kelt Rimaszombath, 1893. április 14.

Farkas Ábrahám,

mint a gömörmegei lóteny. biz. elnök.

A közönség köréből. *)

A Tiszolezon folyó évi január 26-án tartott, s a kormány egyházpolitikája ellen irányult gyűlésnek én is egyik szónoka voltam. Szónoklatomat a „Gömör-Kislonc” 8-ik száma kiforgatva, nem híven közölte, mi félreértésre és gyanúsításra adott alkalmat. Ezen rozakaratu gyanúsítást én ignoráltam, s nem tartottam érdeemesnek megczafolni. E napokban azonban, mintegy vezényszóra, több oldalról s szónoklatomat illetőleg különböző szempontból irt leveleket kaptam, melyek által indítatva érzem magamat, hogy balul megitélt szereplésemet kimagyarázzam.

En Tiszolezra nem a nemzetiségi kérdések tárgyalása, sem nem igaztás végett mentem. Mentem, hogy vallásos meggyőződésemből kifolyólag tiltakozzam a kormány egyházpolitikája ellen ott, hol lehetett véleményünket szabadon nyilvánítani. S gondolom, ehcz van jogom, mert a hazának én is oly édes fia, oly adózó polgára vagyok, mint bárki más.

Harmincz évi nyilvános működésem alatt nemesak itt Gömörben, de más megyékben is sokat szónokoltam, mindig tárgyszerűen és mindig magyarul. Most Tiszolezon először történt, hogy tót nyelven beszéltem. És hogy 30 évi működésem nem volt hazaelleues, szabad legyen tényekre hivatkoznom: 1. 1869-től egész mai napig irok magyarul a „Népnevelő”-be és Jókai Mór „Igazmondó”-jába, 1887. óta ugyan tót nyelvűekbe is, de csak azon két lapba (Slovenské Noviny és Vlast a Svet), melyet a kormány és a gömörmegei közművelődési egyesület is pártol s nagy számban és ingyen terjeszt a tótajku lakosság között; 2. vannak magyar és tót nyelvű kiadványaim, ez utóbbiak közül megemlítem a Frúchlivé Hlasy című metétkönyvemet, a melybe 15 magyar éneket nyomattam, hogy belőle az árvamegei kántor is alkalomadtán magyar temetést végezheszen; 3. tisztán tótajku iskolában a kátén és biblián kívül már 4 év óta az összes tantárgyakat magyarul tanítom; 4. politikai jellegű ünnepélyek alkalmával a tót közzé magyar énekeket is vegyítünk.

Hogy nemzetiségek s nemzetiségi kérdések vannak, azt tudom, de nekem sem nemzetiségi mozgalommal, sem az ezeket pártoló személyekkel nincs összeköttetésem.

Mindazok, kik a kérdéses szónoklat után gyanúsítással illetnek, s leveleikkel fölkerestek, vegyék ezeket tudomásul.

Bahéry József,

pohorellai (és nem polonkai) r. kath. tanító. (**)

*) E rovat alatt közlötékért nem vállal felelősséget a Szerk. **) E felvilágosításra megjegyezzük, hogy mi a tiszolezi gyűlésről szóló tudósításunkat s így Bahéry ur szónoklatának tartalmát is teljesen megbízható forrásból nyertük. Megkell mondanunk azt is, hogy a Bahéry ur első tót nyelvű szónoklata s vizsketeseg szereplése Tiszolezon, a pánszlavizmus hírhedt fészékében és apostolai között — minden nemzetiségi intenciótól eltekintve — sem volt alkalmas 30 évi hazafias működésének dokumentálására. Szerk.

Törvéyszéki csarnok.

(Kristóffy és társai bűnyege.)

Mint lapunk mult számában említettük, ápril 11-én, a végtárgyalás második napján, a tanukihallgatás vette kezdetét.

Elsőnek hallgattatott ki Fábian Ferencz, rozsnói püspöki uradalmi jószágigazgató, majd Hámos László, főispán, s ezeket követőleg Ragályi Géza, megyei alpenztárnok, kik mindannyian azt vallották, hogy adójukat a rozsnói kir. állami adóhivatalnál többnyire maguk személyesen fizették, és arról azonnal nyugtát kaptak. Fizették pedig mindannyian Laurencz Ferencz adótárnok saját kezéhez. Laurencz a felmutatott adókönyvekben a vad tárgyat képező tételeknél látható aláírását be is ismeri.

Ugyanily értelemben vallottak a többi tanuk, u. m. Morvay Ferencz, Gundelfingen Luczián, Sebők Pál, Szontagh Andor, Wessely János, Janko Luczián, Handzó Pál, Geruska Márton és Sztankovits György. Különösen terhelő volt Laurenczre nézve Morvay vallomása, ki négy elsikkasztott adótétel tárgyában hallgattatott ki. Az egyes adókönyvecskék felmutatása után Laurencz valamennyinél magának vallotta a nyugtázó névaláírást.

Elnök (tanuhoz) emlékszik-e tanu, hogy a kik nyugtázták a befizetett adóösszeget, jelen voltak-e?

Morvay: Igen, mindig mind a ketten jelen voltak.

Kolbay bíró: És még aznap lett önnek nyugtatva a befizetett összeg, vagy pedig később?

Tanu: Még aznap mindig.

Ügyész: Ismerte ön Laurenczet?

Tanu: Igen, jól ismertem.

Ügyész: Biztosan emlékszik rá, hogy neki fizetett?

Tanu: Teljes biztossággal.

Ügyész: Laurencz! Beismeri-e, hogy a pénzt átvette?

Laurencz (habozva) Aláírta m.

Medveczky bíró: Mondja meg tanu ur, volt-e rá eset, hogy a nyugtát pár nap mulva adták?

Tanu: Nem, erre sohasem volt eset. Mindig rögtön kaptam nyugtát.

Ügyész: Lássá Laurencz, akkor ki van zárva, hogy ön utólag írta volna alá a nyugtát.

Laurencz hallgat.

Fordult elő ezen tanu kihallgatásánál oly tétel is, a melynél Szilágyi is érdekelve volt. Mint már közöltük, az ő védekezése abból áll, hogy a hamisított segéd-naplót másolatnak nyilvánítja, mely utólag készült, míg az eredeti segéd-napló helyes volt. Ezzel szemben Kristóffy kijelenti, hogy az adóhivatali fő-naplókból, melyek egytől-egyig eredetiek, konstatalható, hogy az állitotlagos eredeti napló sem tartalmazott mást, hanem teljesen ugyanazon bejegyzéseket, mint ezen, Szilágyi által másolatnak nyilvánított segéd-napló.

Dr. Hányi Győző, kir. ügyész ennek folytán ezen, s több hasonló tételre nézve a bizonyítási eljárás fel-függesztését és a kérdéses fő-naplóknak a rozsnói kir. adóhivataltól távirati uton való bekívánását indítványozza, mely indítványnak a törvényték helyt is adott.

A vádlottak magatartása a második napon alig változott, kivéve Laurenczet, a kit szemmeláthatólag idegessé tettek az ellenében feltornyosuló bizonyítékok.

A végtárgyalásnak harmadik napján és a negyedik nap egy részét még mindig a tanukihallgatások vették igénybe. Csak igen kevés tanu volt olyan, a ki határozatlan vallomást tett; olyan, a ki a vádlottakra nézve mentő tanu lett volna, egy sem volt.

A tanukihallgatást olykor-olykor humoros részletek tarkították. Volt olyan tanu, a ki azt hitte, hogy az egész eljárásnak az a ezélya, hogy vele még egyszer fizetessék meg az adót. Sturman István kihallgatása folyamán, a végtárgyalás harmadik napján történt, hogy a védő a tanuvallomásával azt akarta kimutatni, hogy a kérdéses adótétel utólag lett alacsonyabbra kikorigálva, ellenben egy Rabin Lajos pelsüzi koresmáros által fizetett adótétel ugyanazon napról magasabb összegre kijavítva. Kristóffy a védő előadását félbeszakítva, felugrik helyéről e szavakkal:

— Ha sikkasztok, magamnak sikkasztok, nem a zsidónak.

Végre a tárgyalás negyedik napján befejeztetvén a tanukihallgatás, egyenkint sorra vétettek mindazon esetek, melyekre nézve a hivatalos könyveken és okmányokon kívül egyéb bizonyíték nincs. Mindezen tételek a legaprólékosabb részletességgel tárgyalattak, s ugy a tanács érdemes elnöke, mint annak képzett tagjai és az éles elméjű ügyész, ki a logika hatalmas fegyverével semmisítette meg a szorgalmas védő fel-felhozott érveit: lankadatlan buzgalommal feleltek meg nehéz feladatuknak, mely a tárgyalás 5., 6. és 7-ik napján ugyanaz maradt. A III-ad rendű vádlott: Szilágyi Lajos ellen e napokban jelentékeny mérvben szaporodtak a bizonyítékok, ő azonban magatartásának teljes közömbösséget változatlanul megőrizi.

Lapunk zártakor a bizonyítási eljárás befejezése küszöbén van, s ennek megtörténtével, ha valami előre nem látható körülmény közbé nem jön, a plaidoyer elő-terjesztése következik.

Ez után az ítélet meghozatala alkalmasint igénybe veend 2—3 napot, ugy, hogy annak kihirdetése e hét végénél előbb aligha várható.

Hírek és vegyesek.

Vizsgálatok. A helybeli főgimn. tanárikara az ez idei vizsgálatok rendjét következőképen állapította meg: a VIII-ik o. osztályvizsgálata május 4, 6—10 napján. Írásbeli érettségi vizsga május 13—18-ig. Szigorlatok az I—VII osztályban június 12—19-ig; zárvizsgálat június 22-én; magántanulók vizsgája június 23, 24-én. Szóbeli érettségi vizsgálat június 26—28 napján. Az érettségi vizsgálatra 26 tanuló jelentkezett.

Miniszteri biztos. A nagyrozei kereskedelmi középiskolában megtartandó érettségi vizsgákhoz miniszteri biztosul Dr. Szentpály István, miskolezi kamarai titkár neveztetett ki.

Tanárvaltozás. A rozsnói ág. hitv. evang. főgimn. agg tanára, Ráffay János gyengélkedése folytán jól megérdemelt nyugalomba vonult. Helyét a mult héten ideiglenesen Teltseh Gusztáv foglalta el.

A gömörmegei általános tanító-egylet elnöksége figyelmezteti az egylet tagjait, hogy az 1892—93. egyleti évre hirdetett pályázat határideje folyó évi május hó 1-jével lejár.

Az ág. hitv. evang. egyház hangversenye. Ritkán láttunk nagyobb, díszesebb, művészi erőkből művésziessen összeállított műsort, a melyet a f. hó 29-én tartandó hangversenyre a helybeli ág. hitv. evang. egyház a meghívókkal együtt e napokban szétküldözött. Az estély előre is a legelőzetesebbnek ígérkezik, olyan vonzó mágnesekkel, mint *Mikszáth Kálmán*, *Lossoneczy Antalné* és a szereplők mindenike. A műsor ez: I. szakasz. — „Oseink emléke” Huber Károlytól; előadja s rimaszombati dalárda. — Magyar népdalok, zenekar kíséretében zongorán előadja Glós Aranka urhölgy. — „A lelkiismeret” Hugó Viktortól; szavalja Simkó Endréné urnő. — Magyar népdalok, zenekar kíséretében tilinkón előadják: Dessewffy Gizella urhölgy és Dessewffy Arpad ur. — „Ouvres des jeux bleus” par Massenet és „Valse de Juliette” par Gounod; énekl Lossoneczy Antalné urnő. zongorán kíséri Kapi Gyula ur. — II. szakasz. Felolvasás, tartja Mikszáth Kálmán ur. — „Boka kesergője” Zsádányi Ármándtól; hegedűn előadja dr. Kres Gyula ur. zongorán kíséri Kapi Gyula ur. — Beethoven Concert G-dúr és Padezevsky Mennetto, zongorán előadja Bodor Arminné urnő. — Magyar népdalok, zenekar kíséretében énekl Lossoneczy Antalné urnő.

Majális. Főgimnáziumunk növendékeinek szokásos tavaszi multságát ez idén május hó 18-ára engedélyezte a tanári kar.

Két toaszt. Ismeretes olvasóink előtt a temetők közös ünnepe érdekében, Szentpétery Sámuel pel-sőczyi lelkész által megindított mozgalom, mely annak idején feltűnést, gyűlésezést s végül elmergesedett polemikát keltett. A rimaszécsi gyűlésen mindenki igyekezett kifejezést adni annak, hogy az öreg Szentpétery személye mindenkor rendületlen tisztelet tárgya. Erről biztosította szép toasztjában Nagy Pál esperes, majd dörgő eljenzéstől kísérve a világiak részéről Farkas Abrahám gondnok. Jónak látjuk e tényt örveudve regisztrálni ugy az ev. ref. egyház említett ősz Nesztorra, mint esetleg különböző gondolatokra jutott közönségünk érdekében.

Esküvő. Marikovszky Géza, Coburg hercege bal-gvári uradalmának számtartója, Gömörmegye egykori főorvosának derék fia és Szabó Aranka, Dr. Szabó Samu, megyénk jelenlegi főorvosának év- és bájos leánya e hó 18-án esküdtek egymásnak az ev. ref. templomban örök hűséget. A menyasszony kelengyjéről hetek óta mesés hírek jártak be városunkat; azt valamennyi erő-siti, hogy egész vagyont ér. E hó 15-én nyolcz szekerem felbologozott ökrökkel szállították az új pár lakbolyó: Felső-Balogra, hová utazott az ifju pár is az esküvő után, magával vivén városunk lakosainak őszinte boldog-ságkívánatait, mely kívánatokhoz mi is örömmel járulunk.

Kegyelet Tompa sirjánál. Folyó év július 30-án lesz 25 éve annak, hogy megyénk egyik legkitűnőbb fia-nak, a magyar irodalom egyik legfőbb büszkeségének s városunk legnagyobb szülötének Tompa Mihálynak ham-vai fölé sir domborult. Ez alkalommal a gömörmegyei kálvinista lelkészi kar, melynek a nagy költő tagja vala, Hamván, Tompa nyugvó helyén emlékkünnepélyt tart, s mint lapunk mult számában is jelezve volt az ünnepi szónok S. Szabó József főgymnásiumi tanár lesz. Az ün-nepi programja azonban még nines véglegesen megál-lapítva s így helyén valna, hogy a program végleges megállapítása előtt városunk polgársága körében is moz-galom indulna meg arra, hogy az emlékkünnepélyen mel-tóan képviselve legyen. Ertesülésünk szerint a Tompa-szobor egyesület is képviselteti magát s a költő sirjára koszorút fog helyezni. Nagyban emelné az ünnepély si-kerét az, ha a rimaszombati jeles dalárda ez alka-lommal a szomszéd Hamvára lerándulna s a költő sirjánál lerója a kegyelet adóját. Hisszük, hogy a hazafias érzelmű dalárda ez erkölcsi kötelesség teljesi-tésére önként vállalkozik s közreműködését az ünnepély rendezésére felkért Terhes Pál lelkész úrnál be fogja je-lentni. Ezel kapcsolatban megemlítjük, hogy a főgy-mnásium Tompa köre, tekintettel arra, hogy a nagy költő halálának évfordulója a nyári szünidőre esik, má-jus 28-án fog megjelenni a hamvai temető-kertben, hogy a nagy szellemnek a maga részéről is bemutatthassa hó-dolatát. Ez alkalommal az ifjusági énekkar egy gyászdalt fog előadni, dr. Veres Samu tanár-elnök rövid beszé-det tart s az önképzőkör egy tagja Tompának valamelyik jelesebb költeményét fogja elszavalni.

Hymen. Molnár József naprágyi ev. ref. lelkész e hó 19-én Kálósán tartotta esküvőjét az ottani lelkész szeretetreméltó leányával: Réthy Zsuzsikával. Aldás és boldogság legyen osztályrésztük!

Halálozás. Nagy esapás érte Simko Endre polg. leányiskola tanárt, lapunk derék belső munkatársát; édes anyja öv Simko Andrásné urnó 72 éves korában f. hó 17-én Nyiregyházán hosszas gyengélkedés után elhunyt. Mélyen sújtott barátunk fájdalmát enyhítse a részvét, melyet velünk együtt a nagy közönség is érez a jóságos öreg édes anya elvesztése felett. Az élet nehéz harcát erős lélekkel végig küzdött nő pedig nyugodjék esende-sen a sirhalom alatt, melyre a fiui kegyelet áldást imád-kozik és könyeket hullat.

Városi közgyűlés. Rimaszombat város f. hó 20-án esütőtökön délelőtt 9 órakor képviselő-testületi közgyű-lést tart, melyre annál inkább felhívjuk a képviselő-tes-tületi tagok figyelmét, mert a közgyűlés tárgysorozatá-ban igen jelentékeny pontok vannak felsorolva. Így a leányiskola épületének elhelyezése tárgyában a kiküldött bizottság jelentése fog felolvasatni, s intézkedési igény-nyel a szabadka-pusztai tisztalak építésére nézve a város-hoz érkezett miniszteri leirat, valamint a pénzügyvizgatós-ág által bérlet városi épület piaci földszintének bérbe-adása tárgyában a tanács által előterjesztendő javaslat. Ezen kívül — mint értesülünk — indítvány fog tételni az iránt, hogy Jókai Mór 50 éves irói működésének em-lékére és elismerésül Rimaszombat város diszpolgárává választassák meg.

Erdőéges. Az országszerte uralkodó nagy szárazság miatt mindenfelé óriási pusztítást visz véghez a tűzve-szedelem. A mult heten Veszprém városának, e heten pedig Kaloesa érseki székvárosnak egy igen jelentékeny részét hamvasztotta el a romboló elem, az emberek szá-zait juttatva koldusbotra s taszitva ki a csillagos ég alá. F. hó 18-án a délutáni órákban a rimaszombati határban fekvő erdősegekből felkavargó füstgomoly jelezte, hogy valami tüzes baj van a fák birodalmában; s a toronyór jelzése mihamar igazolást is nyert: a város tulajdonát képező Harapin nevű erdőréz lángokban állott. A városi tűzoltóság mihamar kivonult a vész színhelyre, s nagy erővel küzdött e tűz pusztításának megfékezésén, miben a helyben állomásozó tűzerőnek két szakasznyi legénysége is sikeresen segédkezett, s három órai erőfeszítés után az erdőtűz végkép el lett fojtva, miután a Harapin mint-egy 30 holdnyi fiatal erdeje teljesen a lángok martaléka lett. A tűz keletkezésének okai eddigelé ismeretlenek.

Helyi tornaverseny. Minthogy főgymnáziumunk if-jusága akadályozva van abban, hogy a Pünkösztör tar-tandó budapesti orsz. tornaversenyben részt vegyen, a tanári kar azt határozta el, hogy a növendékek beérésze-tének növelése s tornászati ügyességüknek a nagy közön-ség előtti bemutatása céljából, a vásártéren nyilvános helyi tornaversenyt rendez. A rendezőség élén Schön-leitner Károly tanár áll. A verseny napját és prog-ramját nemskóra közöljük.

Körjegyző-választás. A hangonyi körjegyzőséghez tartozó községek — mint bennünket értesítenek — f. hó 15-én választottak új körjegyzőt, s ez alkalommal Ma-darassy Árpád 15 szótöbbséggel választott meg körjegyzővé. A kisebbségben maradt Szentpé-tery Zoltán eddigi jegyzőhelyettes hívei a választás megsemmisítése iránt lépéseket szándékoznak tenni, de ebbeli törekvésük a siker reményével alig bízatható, mert

— mint tudósítónk írja — a szabályszerűen megejtett választás ellen indokolt kifogás nem igen emelhető.

Virághullás. Még ég a seb, melyet lapunk kiadójának, Rábely Miklósnak apai szíven Gizuska leánykájának el-vestése által a kegyetlen végezt ütött, s ime máris a még kisebb gyermekének, a 3 éves Margitkának égbe költö-zését kell szomoruan jelentenünk. Követte az angyaltés-tvért, lehullt a vele egy töről fakadt virág után. Nehéz szívvel írjuk ezt le, annyival inkább, mert városunkban még min-dig kevés van töve arra nézve, hogy az itt hónapok óta dúló iszonyu kór által a kis gyermekek idő előtt angyal-ökká ne téessenek, s le ne hulljanak, mint derütött vi-rágok. A kis Rábely Margitka temetése folyó hó 15-én megható módon ment végbe. Könyvekig indította a je-lenvoltakat, midőn Uthy Antal kántor-tanító, ki maga is két nap előtt vesztette el Erzsike kis leánykáját, zo-kogástól el-elfojtott hangon énekelt a kicsiny halott felett. Adjon az ég a kettős esapás alatt roskadozó szülőknek vi-gasztalást!

Új vasutak megyénkben. A jolsva-völgvi vasuton nagy erővel dolgoznak, remélhető, hogy e vonalat már ősszel át lehet adni a forgalomnak. A esetneki vasut munkálatait is nemskóra megkezdik. Ujabbán báró Bar-atta Antal nyert engedélyt egy Losoneztól, Póltár felé leendő elágazással, Rimaszombatig építendő iparvasutra.

Tűz volt folyó hó 11-én Vigtelken; Andrássy Géza gróf uradalmához tartozó vasgyár szárító háza égett le. A tűz vígvízátlanáságból keletkezett, a mennyeiben a ké-ménybe vezető vasesővek egyikéből kipattant ezikra tüzet fogott. A kár 825 frt. Az épület biztosítva volt.

Fényes esküvő volt f. hó 16-ikán Tisztelezon. Heksch Bertalan helybeli jónövű kereskedő esküdött örök hűséget Kohn Fannynak Kohn Sámuel tiszlezi regálebérlő szeretetreméltó leányának. A szertartást, melyen számosan jelentek meg messze vidékről is Singer S. Leó főrabbi végezte, s szép magyar beszédet mondott a fiatal párhoz. Esküvő után a násznép fényes lakomához ült. Tartós boldogság legyen az ifju pár osztályrésze.

Szökött katona kóborolt f. hó 14-én a hosszurégi utvonalon; azonban nem sokáig élvezhette az aranyos szabadságot, mert még azon nap elfogták. Igazolása után kint, hogy Pokornyi Viktornak hívják és hogy Szvina községben állomásozó századától szökött meg. Ne hogy a szökés újból eszébe jusson: átadták megőrzés végett a helybeli tűzerparancsnokságnak.

Talált gyermek. Hubó község közelében, a Naprágy felé vezető uton érdekes meglepetés érte Dapsi Hubai Józsefet f. hó 14-én. Közvetlen az utszélén — egy szépen bepölyázott alig 4—5 hetes eseesemőn akadtak meg szeméi. Jó ember-baráthoz illően — mit tehetett mást — karjaira emelte, s így a kis ártatlant beszállította a község házához. A nyomozást nyomban megindították

s a gyany Dodoniczki Zsuzsanna és Hruska Anna nevi eseléd-leányokra irányult.

Tinó-lopás. Benek Karolin rimabányai lakosnó-tól f. hó 9-ik napjának éjjelén ennek istállójából egy ti-nót elloptak. A tettes mindezeig kézre nem került.

Nem jó a pörölés beigazoltatott ez. f. hó 9-én is a szírki koresmában. A sok mulató vendég között volt két jóbarát is: az egyik Hunro János, a másik Peljech And-rás névre hallgatott. Eleinte — szemtanuk beszélték — békésen beszélgettek, majd erősebb hangnyomattal, míg végre kitört közöttük a vihar. Összemerközöttek ököl-lel, majd husággal igyekeztek egymást észre téríteni. De nem sikerült. Ezt belátta Peljech s mint ilyen — mit tehetett mást — előrántotta kését s azzal Hunrot melbe szurta. Ez megtette a hatást: Hunro eszméletlenül terült el a földön. Hazaszállítása után — midőn kissé magához tért — szörnyű jajgatások között hozta tudomására övéi-nek, hogy e csufúságot nem hagyja magára száradni: fel-akasztatja Peljechet, ha mindjárt egy — napra is.

Hirdetési táblak. Eddig a szögletházakra szegeztek ki városunkban minden nyilvánosságra szánt iratot, mely sokáig ott dísztelenkedett. Most azonban a város esinos hirdetési táblákkal látta el a szögletházakat. Haladunk, ha lassan is.

Nyilvános köszönet. A simoni orgonára ujabbán: Hevessy Lászlóné 3 frt, Török Bálint 5 frt, Hámos Lászlóné 5 frt, Pólos Mihály 1 frt, Szentmiklóssy Klemen-tine 5 frt, Szentmiklóssy Aladár 5 frt, Lukács Gézáné 10 frt, Mariássy Andor 1 frtot adományoztak. A szives küldeményért forró köszönetét fejezi ki:

„A simoni olv. egyeslet.“
Figyelmeztetés. Tisztelettel figyelmeztetjük az ipar-telepeket és a t. ez. gazdaközönséget a „Magyar ált. kö-szénbánya részvénytársulat“ mai számunkban közölt hir-detésére és a vállalatnak kitűnő szentermelvényére, mely mindenütt a legnagyobb kedveltségnek örvend.

Kikelet. A főváros nyilvános terei ismét ünneplőt öltöttek, még pedig ezuttal ujszerűt. A minden tekintetben haladás embere, Hsemann főkertész e tavaszon jáczint és tulipánokkal ültette be az Erzsébet-tér és a többi terek virágrondelláit és e hagymás-növények most készülnek fejteni megragadó szinompájú virányukat, mely virány csakugyan dícséri mestereit, egy a főkertészt, valamint a Mauthner magkereskedő ezéget, a szép virágu hagymák szállítóját. A csoportokat hatalmas keretekként, gyönyörű bársonyszerű üde-zöld pázsit övezi, melynek magvát vala-mint eddig 15 éven át, ugy ez évben szintén a hirveves Mauthner Ödön cég szállította, mely cég ez irányban is utólérhetlent nyujt.

Felelős szerkesztő: Dr. KÁRMÁN ZOLTÁN.
Főmunkatárs. S. SZABÓ JÓZSEF.

Magán-hirdetések

Művirágkészítők figyelmébe! Van szerencsém a nagyérgemű hölgykő-zönség becses tudomására hozni, hogy a

kik a **művirág készíttéssel** foglalkoznak, a hozzá szükséges kellékeket üzletben (Rimaszombat, Jánosi-utca) jutányos áron beszerezhetik.

Özv. Mindszenty Bertalanné

A magyar általános köszén bánya részvénytársulat,
Budapest, V., bálvány-utca 8.

ajánlja a t. ez. gőzmalmoknak, szeszgyáraknak és egyéb iparvállalatoknak, valamint eséplő-gép-tulajdonosoknak kitűnő minőségű 1—6

akna, koczka- és darabos szenét
centeri és királdi bányáiból

legjutányosabb áron, egész kocsirakományokban, minden állomásra szállítva

Eladási hirdetmény.

Kövecsesen, a Lukács-féle belsőségen szarvas-marhák, gazdasági gépek, eszközök és alomszalma **aprilis hó 23-án** délelőtt szabad kézből eladatni fognak.

Kamatláb leszállítás.

A „Gömörmegyei nép- és iparbank“ az egy évig fel nem mondható tőkénél. 4-0% -ra.
A bármikor felmondható tőkénél. 3-6% -ra.
A bármikor felvehető tőkénél. 2-5% -ra.
szállította le a kamatlábat, mely kamatláb leszállítás azonban a régiebb betétekre nézve csak f. évi július 1-ső napján lép életbe.

A kölcsön-ügyleteknél ugyanesak folyó év július 1-ső napjától számítva a jelzalogilag bizto-sított kölcsönöknél

a kamatláb	6 1/2 %
váltók után	7 %
marokzalogoknál	7 1/2 %

2000 frttól kezdve jelzalogra 6 1/2 százalék fizetés mellett, melynél 6% kamat számíttatik, törlesztő kölcsönöket is nyujt.

Rimaszombat 1893. április 12.

Az igazgatoság.

Hirdetmény.

316. szám. — A néhai **Csizmarovics János** hagyatekat képező **topart-utcai** lakház önkén-tes árverés útján eladatni határozatván, árverési határnapul **f. évi aprilis hó 22-ik napjának d. e. 10 órája** kitűzetik, melyre az árverelni kívá-nók azzal hivatnak meg, hogy a feltételek addig is **Huszt Lajos** árvaszéki előadó hivatalos helyi-ségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt szab. Rimaszombat r. t. város árva-székének 1893-ik évi április hó 14-ikén tartott üléséből.

Szabó György, árvaszéki elnök.

Női ruhavarrás.

Alólirott, ki a női ruhaszabászatot Budapesten tanulta, ajánlja szolgálatkészségét a n. é. közönségnek a legujabb divatszertű ruhák gyors, pontos és jutányos árak mel-letti elkészítésére.

Ajánlkozik továbbá leánykáknak a ruhavarrás alapos megtanítására is havi 2 frtért, valamint a szabászat elsajátítására külön 6 frtért. — Vidéki leánykáknak, kik a ruhavarrást és szabászatot ohajják megtanulni, mér-sékelt ár mellett teljes ellátást is készséggel ad Rima-szombat, Ujváros-utca 9. sz. a. — **Özv. Seszták Andrásné szül. Csipkay Lujza.**